

PROLETAREC

List za interese delavškega ljudstva.

Izhaja vsako sredo.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

Glavni urednik: Josip Stokich.
NAROCNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.
Inočeštvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za pričetek v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workers' Publishing Co., Inc.
Established 1906.

Editor: Frank Zaitz
Business Manager: Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:
United States, One Year \$3.00; Six Months \$1.75;
Three Months \$1.00.—Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

3639 W. 26th St., CHICAGO, ILL.
Telephone: Rockwell 2864.

Upton Sinclair

Upton Sinclair je po volitvah za eno skupno bogatejši. Spoznal je, ako je hotel, da je možno bivšemu socialistu zmagati pri primarnih volitvah na listi ene ali druge kapitalistične stranke, da pa kapitalistična stranka nima sredstva, ki bi ga mogel uporabiti za uničenje kapitalističnih metod, institucij in izkoriščanja.

Sinclairjevi prijatelji se tolažijo za dejstvom, da je dobil njihov kandidat za guvernerja okrog 800,000 glasov, ali več kot katerikoli prejšnji demokratiški kandidat v ta urad. Ampak teoretično in faktično so bili to glasovi demokratiške stranke. Ako bi Sinclair zmagal, bi bila to zmaga demokratiške stranke in v praksi bi porabila od Sinclairjevega epika le toliko, kolikor se bi ji niti zdelo umestno.

Sinclair je prijavil svojo kandidaturu na nji na principu "dobrega človeka", ki bo delal za ljudstvo in samo za ljudstvo. To je zelo star način ameriške politike. "Glasujte za dobre ljudi, ne glede na stranko", priporoča večina kapitalističnih listov in nato agitirajo za "demokrate ali republikance. Očividno socialističnih kandidatov ne smatrajo za "dobre ljudi". Tako izgleda na videz. Resnica pa je, da socialističnih kandidatov zato ne priporočajo, ker bi v slučaju izvolitve resnično služili ljudstvu in ker delujejo v stranki, ki je za odpravo kapitalizma. Sinclairjev epik ni šel tako daleč, ampak se jim je zdelo za malo, da bi tak človek sploh kandidiral na kapitalistični listi. Zato so se demokratiški prvaki med seboj domenili, da naj bo bodoči guverner republikanec Merriam. In tako se je zgodilo.

Če bi bil Sinclair organiziral kampanjo s toliko enim ognjem in žilavostjo za socialistično stranko, bi to vsaj nekaj pomenilo. Tako pa je delavskemu gibanju povzročil le škodo in s tem bolj zmanjšal kakor pa povečal nevarnost "kapitalizmu v Californiji".

Amerikanizacija

Ameriška legija je v nekaterih državah že pričela s obljubljenimi kampanjama za amerikanizacijo. Njen načelnik v Illinoisu Paul G. Armstrong je rekel v govoru v radiu ob otvoritvi kampanje, da je strup komunizma ulezel že v naše šole, v naše univerze, v delavske unije, v tovarne in v nekatere slučajih tudi v naše politične urade. Ta nevarnost, ki nam preti od znotraj, je po Armstrongovem mnenju tako velika, "kakor je bila nevarnost od zunaj, ki je nam pretila v času svetovne vojne."

"Ako bi začeli prevratneže pretepati s pasjim bičem, ne bi pomagalo," je dejal, "kajti to jim bi ustvarilo le simpatije in pa publiciteto, katere so željni," je rekel dalje. "Zato smatram, da je najboljši sredstvo za pobijanje njihovega prevratnega delovanja naša protipropaganda."

Ko je Armstrong to govoril, se bržkone ni zavedal, da je take propagande že zdaj veliko več kot vsake druge. Vsi kapitalistični listi so jo polni. Radio jo razširja, filmi, prižnice itd. Poleg tega je upotrebljavana v preganjanju agitatorjev med delavstvom tudi sila. Pasji bič ni zavrženo sredstvo med profesionalnimi patrioti. Marsikakega stavarja so letos pretepli samo zato, ker ga je eden ali drugi obdolžil, da je "nepatriotičen", pa so ga z batihami učili, kakšna je svoboda v tej deželi.

Narodnost kandidatov

Nekateri ameriški listi se hudejejo, ker kandidira v ameriške politične urade toliko naturaliziranih državljanov, ali pa državljanov, ki so sinovi priseljencev. Tudi čikaška Tribune domneva, da ima amerikanizacija in melting pot pred seboj še veliko dela. Navaja, da je bilo izmed 433 kandidatov v New Yorku pri zadnjih volitvah 97 takih, ki so bili rojeni v tujih deželah, in sicer 32 v Rusiji, 13 na Poljskem, 11 v Italiji, 11 v Angliji in na Irskem, 8 v Avstriji, po 4 v Rumuniji, na Ogrskem in v Nemčiji, po 2 v West Indies in Kanadi, po 1 na Nizozemskem, v Belgiji, Ukrajini ter v Švici.

Odstotek drugorodnih kandidatov v politične urade v drugih mestih je po mnenju časopisov, kateri so objavili ta seznam, manjši kakor pa v New Yorku.

ODLOČITEV BO PADLA V ANGLIJI

Obrov v "Delavski Politiki"

Koncem septembra t. l. se je vršil v Southportu kongres Angleške delavske stranke, ki po svojih sklepih ne pomeni ogromne važnosti samo za dežele angleške imperije, temveč utegne postati odločilen za ves civilizirani svet. Angleško delavstvo je na tem kongresu sprejelo, da zahteva za definitivno ureditev sveta novo organizacijo človeške družbe, na temelju socializma.

Nikjer na svetu niso sklepi kongresov tako merodajni, kakor ravno na Angleškem. Dočim porabljajo v drugih krajih kongrese bolj v agitacijske in reprezentativne svrhe, so kongresi na Angleškem živ odraz življenja in njegovih trenutnih potreb. Zato so tudi njihovi sklepi manj filozofsko-teoretični in nič dogmatični, pač pa vedno usmerjeni v to, kaj je z razpoložljivimi silami mogoče izvesti. Če je letošnji kongres izpregovoril zadnje in odločilno besedo, potem je treba vedeti, da ta zadnja beseda ni fraza, ki naj bi temu ali onemu imponirala, temveč znak, da je moč angleškega gibanja tako narasla, da čuti dovolj sile za odločilni udar. To dejstvo potrjuje tudi povsem organski razvoj angleškega delavskega gibanja, ki se ni začelo na kaki znanstveno-teoretični podlagi, temveč iz čistih potreb delavnih ljudi. Za visoke teoretike so bili marsikateri sklepi angleških kongresov na "pomilovanje vredni višini" in tako vsakdanji, da se je marsikomu zdelo, da ne zaslužijo dostojanstva velikih kongresov. Angleški delavec je pa videl na kongresu vedno odraz svoje volje, zato je tudi z vsilo pomagal, kongresne sklepe do zadnje črke provesti v življenje. Poznavalci angleških razmer prerokujejo, da bo tudi letošnje sklepe masa angleškega delavstva z vsilo odločnostjo, ki je lastna anglosaški "rasi", provaljala v življenje.

Po vsem tem je razumljivo, kako senzacijo je vzbudil kongres po vsem svetu. Najbolj se to razpoloženje kaže iz nemškega časopisa, ki je kljub ostri cenzuri prinašalo članke, ki so vse prej kot tolažilni za njihove sedanje vladodržce. V informacijo našim čitateljem prinašamo v izveščku enega teh člankov, ki ga je napisal dr. Kurt von Stutterheim za Berliner Tageblatt od 6. oktobra t. l. Dasi članek ideološko ni povsem točen, je pa vendar izvrsten znak dobe, ki prihaja.

Stutterheim je londonski dopisnik B. T. in piše o sklepih naslednje:

"Renesansa delavske stranke tri leta po njeni katastrofi v letu 1931. spada med politične čudeže današnje dobe. Brez denarja, brez parlamentarnega vpliva, brez jakih vodilnih o-

sebnosti se je delavska stranka povzpela zopet na tako višino, da so ji potrebne le še ene volitve, pa bo postala zopet polnovredna opozicijska stranka. (Če ne večinska. Op. pisca.) Ta porast ji je uspel, četudi sedanja angleška konzervativna vlada ne vodi angleške politike brez uspehov. Anglija ima zadnja leta svoj budžet uravnotežen, njeni davki so se, kljub večjemu oboroževanju znižali, trgovina in poljedelstvo sta pa v stalnem zboljševanju.

Dočim se ves svet bori za rešitev iz svojih materijalnih težav, z revolucionarnimi ali vsaj reformatorskimi sredstvi, po katerih so morale seči Nemčija, Italija, Rusija, Zedinjene države ameriške in celo Francija, se Anglija pod vodstvom konzervativcev ni niti za ped oddaljila od svojega klasičnega kapitalizma in liberalističnega internacionalnega finančnega gospodarstva. Baš to dejstvo pa tudi kaže, da sanacija gospodarstva pri teh metodah ne more biti trajna in to je parola, s katero kritizira delavska stranka konzervativce in pod to parolo zbira delavska stranka svoje mase. Delavska stranka je po katastrofi l. 1931. bila povsem potisnjena iz politične in parlamentarne arene. V zatiski političnega azila se je delavska stranka zavedla svojega ideološkega premoženja in razčistila svoje prejšnje napake. Ob pravem času je spoznala, da so časi vsesplošnih obljub in lepih volilnih govorov končno veljavno minili. V tem zatiski je izdelala ostro - zarisani program, ki nosi nadpis: **socializem**. Bodoča delavska vlada bo imela glede tempa izvedbe tega programa sicer prosto roko, toda imela bo oster zarisani program, h kateremu je kongres že sprejel petletni delavni načrt, ki ga je izdelala socialistična lica. Vse članstvo stranke od leve do strokovnih in zadržnih organizacij si je na popolnoma složno, da je treba Narodno banko, vse glavne industrije, vsa prometna sredstva in zemljo, ter rudnike, odvzeti v danem trenutku iz privatne lastnine ter jih izročiti v službo javnosti.

Kakor se je angleško delavstvo zelo radikaliziralo, je vendar med angleškimi in ruskimi socializmom prav globoka razlika. (Kakor so različne tudi razmere. Op. pisca.) Ne glede na to, da si puščajo Angleži mnogo več časa za izvedbo svojega programa in da so pripravljeni izplačati svojim kapitalistom odškodnino za odvzete objekte, tako tudi ne mislijo razgnati parlamenta s puškimi kopiti. Lordski zbornica mora sicer izginiti, toda le zato, da ne bo mogla sabotirati delovanja poslanske zbornice. Torej v parlamentarni dvorani in ne na ulicah kakšnega rdečega

Towra naj bo rojena nova Anglija. Tudi kralj bo lahko nemoten ostal v svoji Buckingham-palaci, tako bosta tudi knezoškofa v Canterburyju in Yorku lahko mirno dalje škofovala.

Sicer je veliko vprašanje, če bi se angleško delavstvo izreklo za parlamentarizem in demokracijo in proti vsaki diktaturi, če bi obstajalo v Angliji štirindvajset strank. Tako se pa v vrača Anglija po brezpogojnem razpadu liberalne stranke k svojemu tradicionalnemu dvostrankarskemu sistemu, od katerih eden kliče z vsilo odločnostjo: **socializem**, drugi pa z isto neomahljivostjo: **antisocializem**!

Vse drugo je v današnji Angliji postranska stvar. Vsake bodoče volitve se bodo odsele vršile v znamenju ali — ali, in vsake bodo predstavljale svetovno zgodovinski dogodek: Na dan pa, ko bo Reuterjeva agencija brzojavila vest: delavska stranka je osvojila 350 mandata, bo bila za vse človeštvo odločilna ura. Ali se bo to zgodilo pet let prej, ali kasneje, na stvari ne more ničesar izpremeniti.

Dočim je kongres delavske stranke spregovoril svoje, je zboroval ob istem času v Bristolu drugi tabor: kongres konzervativne stranke, ki je prav tako precizno in z isto zagrizenostjo formuliral svoj bojni klic: **antisocializem**! Tako je prišla Anglija, ki je živele stoletja od samih kompromisov od odločitve v najvažnejšem vprašanju, kakšno ni bilo še nikdar postavljeno ljudstvu v odločitev. Oči vsega sveta bodo odslej obrnjene v Anglijo."

KOGAR SE TIČE

Propadajoči socializem.

Rev. Trunk, ki piše uredniške članke v Am. Slovenca o propadanju in neizvedljivosti socializma, je namenoma v zmoti. Konstatira, da je v Avstriji "propadel", ker je bila vlada dolgo socialistična, pa ni mogla ničesar doseči. To je zgodovinsko neresnična trditev. Socialistično gibanje v Avstriji je bilo zatrto z brutalno silo armade, policije in oborožene fašistične bande. Fotografije dokazujejo, kaj je počelo avstrijsko topništvo, da je vzelo socialistične "trdnjave", ki so bile v resnici le stanovanjske hiše.

Studi v Nemčiji socializem ni mogel propasti zato, ker je neizvedljiv, ali ker ni ničesar dosegel, ampak vsled nesloge med delavci in največ radi politike zavestnih imperijalistov, ki so omogočili hitlerizmu, kateri je delavsko gibanje zatrl s silo, kar ne pomeni, da je socializem neizvedljiv, ampak obratno. Ako je socializem tako presneto zanič, čemu pa je Father Coughlin vzel cela poglavja iz socialističnega programa in jih zabelil s svojim katoliškim blagoslovom?

Prvi slovenski poslanec.

Milwauški "Obzor" piše, da je demokrat Ogrin drugi Slovenec, ki je dosegel čast izvolitve za poslanca v državno zakonodajno telo. Ogrin je bil izvoljen v Clevelandu. Prvi slovenski poslanec pa je bil po trditvi "Obzora" John Ermenc, ki ga je izvolila milwauška naselbina.

"Obzor" je bilo že enkrat pojasnjeno, da je bil prvi Slovenec v Zed. državah, ki je bil izvoljen za poslanca v legislaturu, John Košir v Rock Springsu, Wyoming. Bil je izvoljen leta 1910 in potem še par terminov.

Košir je že umrl. Doma je bil iz vasi Lučne v Poljanski dolini na Gorenjskem.

Iskrenost se je izgubila.

R. S. v Milwaukeeju meni, da so vsi, ki mu nasprotujejo, izgubili iskrenost. To je slabo in zelo tragično, kajti iskrenost je tako dragoceno svojstvo, da ga je nemogoče kupiti.

Iz Johnstowna

Johnstown, Pa. — Pred volitvami so nas po radiu in na druge načine strašili, da bo dela še manj, ako v Pennsylvaniji zmaga demokratska stranka. Pa ga tudi prej ni bilo. Delali smo 4 dni en teden, potem tri dni in sedaj dva. Delavci so bili pod vladjo Schwabov in Mellonov prej, in smo ostali pod njimi sedaj, kajti v Penni med demokracijo in republikanci ni razlike. O kandidaturi za zveznega senatorja obeh strank je rekel guverner Pinchot, da sta Mellonova človeka, le da je demokratski bolj hinavski, kakor pa republikanec Reed.

Kar se tiče Slovencev v Johnstownu, napredujemo. Vsaj župnik tako pravi. Imamo že dve cerkvi, eno na Morellvillu in drugo na bližnjem Bonafu. Imamo tudi socialistični klub št. 65, ki je bil ustanovljen pred nekaj meseci. V njemu je prostora za Dolenjce, Gorenjce, Kračevce, Stajerce in sploh za vse slovenske zavezne delavce. Prislopite vanj!

Jerry Gorenztz.

(Naznanila o veselici kluba nismo mogli priobčiti, ker je dopis prispel prepozno za prejšnjo izdajo. Datiran je bil na pošti v Johnstownu dne 12. nov. zvečer, torej na dan, ko bi že moral biti v našem uradu.)

"Ameriški življenski standard"

Kaj se je zgodilo z opevanim "ameriškim življenskim standardom"? Bil je najboljši na svetu itd.

Plače odbornikov NRA

Plače upravnih odbornikov NRA so določene na \$12,000 na leto. Prej je njen načelnik Johnson dobival \$15,000 na leto.

Ampak kaj pravzaprav je iskrenost?

Če bi človek skušal ugajati nasprotnikom, ali bi to bila iskrenost? Ne, ampak hinavščina! In hinavščina je veliko večje zlo, kakor pa nezadostna iskrenost med iskrenimi ljudmi.

Visoka plača za slabo delo

Samuel Insull, ki je zašpekuliral nad 100 milijonov dolarjev ljudskega denarja, je prejemal za svoje nevede delo nad pol milijona dolarjev plače na leto in ko je službo pustil, so mu določili \$25,000 penzije na leto.

Deficit zvezne vlade

Deficit zvezne vlade v prvih štirih mesecih tekočega fiskalnega leta znaša nad milijardo dolarjev, ali več kot še enkrat toliko kakor pred letom. Vzrok so povečani izdatki v boju za omiljenje krize in za relief.

Nujnost zavarovanja proti brezposelnosti

(Nadaljevanje s 1. strani.)

boljše, medtem ko so ji nekateri zastopniki liberalnih revij omenili, da izvaja predsednika Rooseveltova vprašanja socialnega zavarovanja ne daje mnogo nade v vladno štirinajsto.

Vzelo je leta in leta, predno je socialistična propaganda, kateri so zdaj prišle na pomoč razmere, družbo primorala, da je vsaj priznala načelo nujnosti socialnega zavarovanja. Zastopniki delavskega tiska v Washingtonu se boje, da bo vladin načrt, ki ga je obljubila, zelo nepopoln in naše mnenje je isto.

Delavstvo je vložilo vse upanje v demokratsko stranko in ona je zdaj edina, ki lahko uvede zavarovanje proti brezposelnosti, za zdravniško oskrbo, bolniške podpore in starostne penzije, kadar hoče, kajti vsa oblast je v njenih rokah in v kongresu ima nad dvetrinjsko večino.

KOMENTARJI

Boj za milijone.

Dve blivši ženi in pohčerjenka pokojnega Edwarda W. Brownina v New Yorku se tožarijo zaradi njegove oporoke. Gre se za pet milijonov dolarjev. Vse jih hočejo in advokati služijo.

Mrs. Gloria Vanderbilt in Mrs. Harry Payne Whitney, istotako v New Yorku, se že dolgo tožita, kdo naj vzgaja hčerko prve. Mrs. Whitney, ki ima otroka sedaj, trdi, da je mati Glorije moralno neposobna za vzgojiteljico. Toda se ne gre za otroka, ampak kdo bo potrošil \$120,000 na leto, ki jih dobiva mala Gloria za svoje vzdrževanje. Poleg tega dobi ob polnoletnosti štiri milijone dolarjev dote.

Skandali in tožbe te vrste odpadejo, ko postane družba toliko pametna, da ne bo kupila bogastev trotom, ampak sebi za skupno dobro.

Cerkev v Mehiki izrablja ignorančnost ljudstva.

Največja ovira napredku Mehike je ignoranca in beda njenega ljudstva. Slednji problem je revolucija že precej omilila, s tem pa si je nakopala srce razlašene veleposestniške aristokracije in cerkve. Sedanja mehiška vlada se zaveda, da je napredek ljudstva v kulturnem in gospodarskem oziru mogoč le, če se ji posreči odpraviti ignoranco in vraževerstvo. V ta namen je sprejela v svoj šolski sistem odredbe, ki cerkvi jemljejo privilegij vplivati na šolstvo in vzgojo. Ako bi mehiška vlada imela opraviti z duhovščino, ki ima smisel za ljudske potrebe, bi boj med njo in cerkvijo ne bil tako ljut. Toda cerkev v Mehiki je po svojih tradicijah opora in duša bogataškega sloja, ki je tlačil ljudstvo v fevdalne razmere dokler ni revolucionarno gibanje zmagovalo in prevzelo vladno.

Vsled novega šolskega zakona poskuša cerkev v Mehiki zanetiti med ljudstvom upor proti vladi in se v ta namen poslužuje njegove ignorance. Preti mu z odvzemom zakramentov, z večnim pogubljenjem, z boleznimi, z nesrečami itd., ako se ne postavi v boj proti brezbožni vladi za svojo duhovščino in sveto vero.

Ta propaganda ni brez posledic. Precej življenj je že bilo izgubljenih radi nje.

Eno izmed poročil iz mehiškega glavnega mesta, datirano 13. novembra, pravi med drugim:

"Vdova senora Micaela Ortega in njena hči Eneida Castollo v Acajete, v državi Puebla, sta nedavno postali militantni socialistki. To je jezilo vaščane, ki so večinoma skromni, nevedni ljudje. Včeraj jim je bilo naznanjeno, da sklicujeta sod, na katerem bosta pojasnile novi zakon o šolstvu. Vsled tega so se še bolj razkačile. Na klic zvonov v cerkvi se je zbralo na vaškem trgu kakih 300 ljudi, ki so odšli pred vdovin dom, udrl v hišo in jo kamenjali. Umrla je mučeniška smrti."

Te vrste boj proti prizadevanjem mehiške vlade vodita dva mehiška prelata, ki sta se v ta namen nastanila ob meji v Zed. državah. Oba sicer zanikavata, da čujeta k upor in umorom, poudarjata pa, da je njuna dolžnost pomagati mehiškemu ljudstvu, ki brani edino zveličavno cerkev pred vladnimi persekucijami.

"Kar kdo seje to žanje".

V Tabascu v Mehiki so cerkve zaprte že več let. Ljudje, ki imajo danes v Tabascu oblast, so bili prej med zatiranimi. In zatirali so jih veleposestniki s pomočjo duhovnikov. Duhovniki, ki so ostali v tej provinci, je oblast prisilila v zakon. Prepovedala je križe in druge spomenike na pokopališčih. To odredbo opravičuje z argumentom, da smrt ne dela razlike. Nji so vsi enaki in zato naj ta enakost ostane tudi na pokopališču. Čemu bi si bogatini postavljali drage križe in kamne, medtem ko so na grobovih revežev le leseni križi in ko odgnijejo, niti teh ni več.

Tako gre Mehiko skozi svoje vrste civilno vojno, ki je zanjo in za vso latinsko Ameriko zgodovinske važnosti. Pa tudi za Zed. države.

Maloletna Jugoslavija.

To, kar počno v Jugoslaviji po umoru kralja Aleksandra, je več kot otročje. Zrela dežela bi tega ne dopuščala. Časčenje 11-letnega kralja Petra je poniževalo za ljudstvo. Mladi fantek se mora sam čuditi vsemu temu. Vrhutega ga mora to pokvariti. Šestletni Petrekov brat Tomislav pa je 14. novembra na slovesen način ob velikih ceremonijah postal — načelnik Sokola kraljevine Jugoslavije, ki ima baže okrog četrte milijona članov. Zakon določa, da je prestolonaslednik avtomatično načelnik Sokola. Ker pa je Petrek zdaj kralj, je slovesno oznanil pred množico članov Sokola in državno gospodko, da bo v bodoče načelnik Sokola novi prestolonaslednik njegov brat princ Tomislav, in tako se je zgodilo. Peter mu je salutiral in mali Tomo je vrnil pozdrav, kakor so ga učili. Ne razume, čemu ta komedija z njim in kakšna je služba, ki jo je dobil. Vendar pa mu mora salutirati vsak Sokol in vsak si mora domisljati, da je princ Tomo njegov pravi načelnik.

Kaj se je zgodilo s tistimi filozofi, ki so pravili, da v tej deželi ne bo prevrata v socializem, ker se ljudem predobro godi?

E. ZOLA:

RIM

Poslovenil ETBIN KRISTAN

(Nadaljevanje.)

Ali ihtenje je trajalo dalje, besna tožba ranjenega srca, golčanje trpečega, borečega se mesa, je preplavalo in odneslo ves razum, in vse spoštovanje s sabo.

"Vstanite, moj sin, to se ne spodobi. Tukaj sedite sem, na ta stol!"

In z ukazujočo kretnjo ga je naposled povabil, naj sede.

Pierre je s trudom vstal; sedel je, da ne pade. Izgledal si je lase s čela in si kakor blazen obrisal pekoče solze z rokami, hoteč se umiriti. Nikakor ni mogel razumeti, kaj se je zgodilo.

"Vi kličete Svetega očeta. O gotovo, bodite prepričani, da je njegovo srce polno usmiljenja in nežnosti do nesrečnežev. Cital sem Vašo knjigo; in takoj Vam pravim, da je to slaba knjiga, najslabša in najnevarnejša knjiga, kar si jih morem misliti, prav zaradi svojih dobrih lastnosti, vsled tistih mest, ki so me samega zanimala. Da, pogostoma so me zanimala; ne bi bil čital dalje, da me ni vroča sapa Vaše vere in Vaše navdušenosti takorekoč odnesla navzgor. Predmet je tako lep in me tako živahno privlači! Novi Rim! O, nedvomno bi se pod tem naslovom lahko spisala knjiga, toda vse v drugem duhu! Moj sin, Vi mislite, da ste me razumeli, da ste se vživeli v moje spise in v moja dejanja, mislite, da ste izrazili samo moje najljubše ideje. Ne, ne, niste me razumeli, in zato sem Vas hotel videti, da Vas poučim, da Vas prepričam."

Zdaj je poslušal Pierre nem in nepremičen. Saj se je vendar prišel zagovarjati želel je ta razgovor tri mesece kakor v mrzlici in gotov zmage pripravljati svoje argumente; in zdaj je slišal, kako da je njegova knjiga nevarna, kako vredna kletve, ne da bi protestiral, ne da bi navedel vse imenitne razloge, ki so se mu zdeli neizpodbitni. Nenavdano utrujenost ga je tlačila; od silovitega joka je bil ves izčrpan. Ali takoj bo zopet pogumen in pove, kar je bil sklenil povedati.

"Ljudje me ne razumejo, ne razumejo me!" je ponavljal Lev XIII. razdraženega, nepotrpežljivega obraza. Zlasti na Francoskem ne. Neverjetno je, koliko truda je treba, če hočem, da bi me tam razumeli. Na primer posvetno gospodstvo! Kako ste mogli misliti, da se bo Sveta stolica kdaj pogajala o tem vprašanju? Take besede se ne spodobijo duhovniku; to je domišljavost nevedneža, ki si ni na jasno od pogojih, pod katerimi je papeštvo doslej živelo, pod katerimi mora dalje živeti, če noče izginiti s sveta. Ne spoznavate li sofizma, če pravite, da stoji tem više, čim bolj je oproščeno skrbi posvetnega kraljestva? Oh da, isto duševno kraljestvo, suverenost po usmiljenju in po ljubezni je krasna slika domišljije! Ali kdo nam pribori ugled? Kdo nam podari kamen, kamor položimo trudno glavo, če nas prepede in bomo tavalj po ulicah? Kdo nam zavaruje nezavisnost, če ostanemo odvisni od milosti vseh držav? Ne, ne, ta rimska tla so naša, kajti sprejeli smo jih kot dedščino od dolge vrste prednikov; to so nerazdružljiva, večna tla, na katerih je sezidana sveta cerkev, in kdor želi, da se jim odrečemo, želi propad svete rimokatoliške apostolske cerkve. Sicer pa tudi tega ne bi mogli; veže nas prisega pred Bogom in ljudmi."

Pomolčal je trenotek, da bi dal Pierru časa za odgovor. Ali ta je ves presenečen opazil, da ne najde nobenega odgovora, kajti spoznal je, da govori ta papež tako kakor mora. Vse, kar se je bilo prej zmedenega težko nakupilo v njem, kar ga je prej morilo v tajni prednji dvorani, se mu je zdaj hipoma ozjasnilo in je dobivalo vse določnejše oblike. Tu je bilo zdaj vse, kar je bil videl, odkar je prišel v Rim, vse, kar je spoznal, vsa množina razočaranj, vsa dejanska resničnost, pod katere bremenom so bile njegove sanje o povratku v prvotno krščanstvo že napol zamrle, se že napol zdrele. Nenadoma se je spomnil tiste ure na kupoli sv. Petra, ko se je vprilo starega, trdovratnega mesta sam sebi zazdel aboten s svojo fantazijo o čisto duševnem papežu. Tisti dan je bil pobežni pred besnim kričanjem papeža-kralja slavečih romarjev Petrovega vinarja. S potrebo denarja, s to zadnjo suženjsko verigo papeža, se je bil še pobotal. Ali potem, ko se mu je prikazal resnični Rim, starodavno mesto prevzetnosti in sile, se je zrušilo vse. Papeštvo ne more tukaj obstajati brez posvetnega gospodstva. Dogma, tradicija, okolica, sama tla, preveč je vezi, da je neizpremenljivo za večne čase. Popuščati more le na videz; kljub temu pride ura, ko mora nemogočnost vsakega nadaljnjega koraka pre-

prečiti vsako popuščanje, ako noče izvršiti samomora. Morda se uresniči novi Rim danes ali jutri kje izven Rima; le zunaj se utegne predramiti krščanstvo, zakaj katoličanstvo bi moralo na mestu umreti, ako bi izginil zadnji, na ta tla razvalin prikovani papež pod pokajočo kupolo sv. Petra. In ta cerkev se poruši, kakor se je porušil hram kapitolinskega Jupitera. Današnji papež, četudi nima več kraljevske, četudi ga tlačijo betonske visoke stropi, četudi je njegova blodost brezkrvna kakor podoba starega vočnega malika, ima vendar gorečo strast, ki plamti po svetovnem gospodstvu, vendar je trdovratni sin svojih dedov, Pontifexa Maxima, Caesarja Imperatorja, v čigar žilah teče kri Avgusta, gospodarja sveta.

"Prav dobro ste poznali vročo željo po edinstvu, ki nas je vedno napolnjevala", je nadaljeval Lev XIII. "Tistega dne, ko smo združili obred, ko smo vsemu svetu naložili rimski obred, smo bili zelo srečni. To je bila ena naših najljubših zmag, ker lahko močno podpre našo avtoriteto. Tudi upam, da nam privede naš trud na Vzhodu naše ljube zablode brate iz razkolniških občin nazaj, kakor ne obupam, da prepričamo angličanske sekte, ne glede na protestantske sekte, ki se morajo vrniti v naročje rimokatoliške apostolske cerkve, čim se izpolni čas, ki ga je prerokoval Kristus. Ali vi niste povedali tega, da ne more cerkev opustiti niti drobnosti svoje dogme. Zdi se mi celo, kakor bi bili mislili, da pride do edinstva, če se bo popuščalo na tej in na oni strani; to je zavržena misel, tako ne sme govoriti duhovnik, ne da bi postal zločinec. Resnica je absolutna, premakniti se ne sme niti kamen! O, kar se tiče oblike — kolikor si bode! Pripravljeni smo na skrajno spravljivost, če gre le zato, da se izognemo gotovim težavam, le za previdna izražanja, ki olajšajo združitev. To je prav tako kakor naša vloga v modernem socializmu. Razumeti se moramo. Gotovo so oni, ki ste jih čisto prav imenovali razvedovanece tega sveta, predmet naše brige. Če ni socializem nič drugega kakor želja po pravičnosti, trajni nameni, pomagati slabotnim in trpečim, tedaj se v tem zmislu ne bavi in ne deluje nihče bolj energično od mene. Ni li bila cerkev vedno mati užaloščenih, pomočnica in dobrotvornica ubogih? Strinjamo se z vsakim razumnim napredkom, priznavamo vse nove socialne oblike, ki pomagajo, da se doseže mir in bratstvo. Ali s socializmom, ki pričenja s tem, da prežene Boga, hoteč zavarovati srečo ljudi, ne moremo početi kaj drugega, kakor da ga prekolnemo. To je enostavno divjaštvo, gnusen nazadek, to ne porodi nič drugega kakor katastrofe, požare, klanje. Tudi to je dejstvo, ki ga niste dovolj krepko naglašali; zakaj razložili niste, da ne more biti izven cerkve nobenega napredka, z eno besedo, da je cerkev edina razodevalka, edina vodnica, kateri se sme človek brez strahu zapuati. Da, zdelo se mi je celo — tudi to je Vaš zločin — zdelo se mi je, da ste postavili Boga na stran, da Vam je vera le še duševno stanje, cvet ljubezni in usmiljenja, ki človeku popolnoma zadostuje za izveličanje. To je krivoverstvo, ki zasluži prokletstvo! Bog je vedno navzoč, gospodar duš in teles, vera pa je in ostane vez, postava in vlada ljudi, brez katere ne more biti nič drugega kakor barbarstvo na tem in pogubljenje na drugem svetu. Še enkrat: na obliki ni nič lažje; dovolj je, če velja dogma. Naše priznanje republike na Francoskem dokazuje, da ne vežemo usode niti s kakšno zvisheno in prastaro vladno obliko. Če mine doba dinastij — Bog je večni. Naj poginejo kralji, Bog pa naj živi! Sicer ni na republiškanski državni obliki nič protikrščanskega; zdi se mi celo, da je v njej nekaj kakor prebujenje one krščanske občine, o kateri ste govorili res z dražestnimi besedami. Najhuje je to, da postane iz svobode takoj licenca in da nam pogostoma prav grdo poplačajo naše dobrohotno posredovanje. Oh moj sin, kakšno slabo knjigo ste spisali! Saj verjamem, da ste imeli najboljši namen. In Vaš molk dokazuje, da že spoznavate usodepolne posledice svojega greha."

(Dalje prihodnjič)

Upton Sinclair ni hotel počasnosti in čakanja

Za vzrok svojega skoka iz delavskega gibanja v demokratsko stranko je Upton Sinclair navedel počasnost, ki spremlja socialistično stranko v njeni boji. On je hotel zmagati čimprej, zato si je zbral bližnjico v demokratsko stranko. Pa ni pomagalo. Sinclair je danes dalj od zmage kot pa je bil, dokler je še pripadal v socialistično stranko.

Po volitvah je dejal, da je naučen čakanja. Ali se mu je za to dognanje izplačalo napraviti skok k demokratom, zato da so mu dali nekaj stotisoč svojih glasov?

PO 75. LETIH BORBE ZA ŽENSKO VOLILNO PRAVICO

Demokrati in republikanci se postavljajo, da so pri volitvah 6. novembra izvolili v kongres tudi precej žensk. Pred leti jih niti kandidirati niso hoteli. Socialistična stranka je bila edina, ki jih je imela na glasovnici. Zenske v Zd. državah so dobile volilno pravico s sprejemom 19. dodatka k ustavi 26. avgusta 1920. To določbo je po

ELIZABETH CADY STANTON

dolgoletni propagandni napredni žensk, socialistične stranke in liberalcev predlagal legislativam zvezni kongres l. 1919. Do prvo omenjenega datuma jo je odobrilo 36 držav in s tem postala zakon.

Ena največjih boriteljic za žensko volilno pravico je bila Elizabeth Cady Stanton. Pred

75. leti je bila zaradi tega boja prvič aretirana.

Sla je tudi na volišče in demonstrativno oddala svoj glas kot ženska. Četudi ni bil veljavno — niti ni bilo takrat toliko restrikcij, registriranja in formalnosti — kakor danes, je s svojim činom in s svojim vplivom obrnila pozornost javnosti na svoj boj in si dobila v pomoč novih pristavev. Ko je nastalo v tej deželi delavsko politično gibanje, se je takoj zavzelo tudi za državljansko enakopravnost žensk. Socialistična stranka je bila od začetka v ospredju tega boja. Hči omenjene bojovnice Harriot Stanton Blatch je vodila kampanjo za žensko volilno pravico s pomočjo socialistične stranke, v kateri je bila aktivna.

Kakor marsikaj, je tudi ženska volilna pravica ena tistih stvari, ki so jo izvojevale napredne in radikalne ženske s pomočjo socialistov in drugih liberalno mislečih krogov, mandate pa žanjejo demokrati in republikanci, ki nimajo v boju za žensko enakopravnost nobenih zaslug. Nasprotno, obe omenjeni stranki podpirata sistem, ki povzroča posebno delavskim materam nepopisno gorja. Toda kljub temu se pustite ženske zavajati v tabor kapitalistične politike prav tako kakor moški in so raditega za sedanje razmere enako odgovorne, ker glasujejo za kapitalizem, namesto proti.

VTISI Z AGITACIJE PO NAŠIH NASELBINAH

Piše Nace Žlemberger

(Nadaljevanje.)

Bil sem zopet doma na Piney Forku v svoji prijazni hišici in delal na grehah. Vsled suše je kazalo jako slabo. Niti plevel ni hotel uspevati. Trava je rjavela in solnce je žgalo dan za dnem. Grede so nudile žalostno sliko.

V mladih letih, ko sem hodil k maši, sem videl, kako znajo gospodje vsako stvar izrabiti v svojo korist. Tudi jaz sem si zamislil šalo. Ko sem šel naokrog za naročniki, sem rekel ženskam, ki so jamrale nad sušo: "Če dobi Proletarec dosti naročnikov, bo tudi dosti dežja." Smejale so se in marsikatera je rekla, da bi plačala tudi dve naročnini, če bi res pomagalo.

Ko sem se pripravil po tem odmoru na drugo daljšo turo, sem koval načrte, ki bi pripomogli Proletarcu do čimveč naročnikov. Ze dolgo nisem agitiral toliko časa od nasebine do nasebine, kakor sem nameral sedaj. Sem se bil že odvalil. Doma sem vedno v delovni obleki in še na britje večkrat pozabim. A na poti to ne bo šlo. Zraven tega je vročina in se bo treba večkrat preoblečiti. Pa sem nalagal v kovček. Tudi britje sem si skrbno pripravil. Na dogovorjeni dan začujem zunanji signal avta. Da, pred hišo je s. Matt Tušek, ki je prišel pome, in njegova soproga. "Nace, si pripravljen?"

"Se kravato si zavežem, pa sem gotov."

Vsedem se v avto in naročim Tušku, da naj zapelje do tajnika našega društva Fr. Zaveršnika. Temu naročim, da naj založi asessment zame, ako se prej ne vrnem. Na obisku pri njemu je bil rojak; povedal sem mu svoj namen in se je naročil. Bil je prvi novi naročnik na tej drugi moji turi.

Od tu me je Matt Tušek peljal v svojo nasebino Power Point. Tušek je old timer. V organizaciji premogarjev in v njenih bojih ima bogate izkušnje. Socialist je iz prepričanja. Ima trgovino in gasolinsko postajo. V krizi, kot je sedanja, je malim trgovcem zelo težko kajti veliko ljudi je brez sredstev in žele vse na upanje. Trgovec, ki začne odjemalce pisati večinoma v knjigo, kmalu podleže

in izgubi, kar je v prodajalno vložil. Tušek je tudi v tem oziru zelo previden, dasi mu je že trdo šlo.

Zagotovil mi je, da bo že dobil čas, da me bo vozil v tej in okoliških nasebinah, in da me ne bo nič stalo. Ker pa sem vedel, da je čez teden zaposleval v prodajalni, ga nisem maral nadlegovati, in to temlaglje, ker so mi bili drugi služni. Tušek me je peljal k svojemu svačku Jakobu Bergantu, kjer sem prenočil, en dan pa mi je bil na razpolago z avtom. Peljal me je tudi na farmo, ki jo ima v najemu rojak John Dolinar. Pogled na polje je bil brezupen. "Suša je tolikšna, da ne bo krme, ne koruze, ako ne bo dežja," sta jamrala mož in žena.

V pomenku sem jima omenil, da naj si naročita Proletarca, pa bo dosti dežja. Smejala sta se in ga naročila za pol leta. Na Power Pointu sem dobil več naročnikov kakor pa sem v svojem optimizmu pričakoval.

S. Bergant ima štiri hčere. Najstarejši je 17 let. Znanе so daleč naokrog, ker jih je oče izučil igrati na godbene instrumente, da tvorijo zelo dober orkester in so bile že na marsikakem odru.

Tušek pa ima sinove godbenike. Po poslovitvi od teh ljudi sem šel v Chas. Bogatajev avto. Peljal sem se z njim, njegovo prijazno soprogo in njuno hčerko do družine Mihevc v Salemu. Mimogrede smo se ustavili pri Johnu Božiču, ki pa ga ni bilo doma. Dobil sem ga in njegovo soprogo pri Mihevcu. Obljubila sta naročnino ponoviti, če ju obiščem na domu.

soproga je zelo gostoljubna in fina pevka. Njena mati Mrs. Mihevc ima sloves napredne ženske. V klubu št. 24 JSZ v Salemu je bila zelo aktivna. Pod težo okolščin je postal ta klub pasiven, toda prošlo leto je je postal zopet delaven.

Ko je Križaj prišel z dela, me je vozil v Salemu od rojaka do rojaka, med drugim k Viktorju Omejcu, ki je delal svoječasno v premogovniku na Piney Forku. Naročil je Proletarca za pol leta ne da bi ga jaz vprašal. Namen mojega potovanja mu je bil znan in to je zadostovalo. Tudi v tiskovni fond Proletarca je prispeval, njegova žena pa je nam postregla s hladnim domačim pivom. Na farmi sva obiskala Johna Božiča. S soprogo sta obnovila naročnino, kar pa je drugih rojakov, jih ni bilo mogoče omehtati. Izgovorov so imeli vsake sorte brez konca in kraja.

(Dalje prihodnjič.)

(Popravki. — V prejšnjem spisu je Elm Grove označen za Purslove. Sevilka društva 388 SNPJ ni pravilna pač pa št. 425.)

Po volitvah

Detroit, Mich. — Volitve so končane. Demokrati so ojačali svoje že itak trdne pozicije in si s tem zagotovili absolutno kontrolo nad deželo. Naivno ameriško ljudstvo jim je dalo priliko, da dokončajo svoje "delo", nato bo pa zopet zajahalo republikanskega magarca.

Delavske stranke so dosegle le neznatne uspehe, kar znači, da imajo v sedanjih obliki še dolgo in trnjevo pot pred seboj za doseg svojega cilja. Na političnem obzorju so se pa ob teh volitvah prvič izrazito pojavile nezadovoljne skupine z radikalnimi in reformističnimi programi. To so: Farmersko-delavska stranka v Minnesoti, progresivci v Wisconsinu, in epikarji v Californiji. Te skupine so dobile pri ljudstvu odmev, ki je presenetil političarje starih strank. Katera izmed teh skupin si bo utrdila pot med širo maso, je pa težko prerokovati, ker so vse lokalnega značaja, brez političnega ogrodja in s periodično menjajočim se programom.

Iz teh skupin se jasno zrcali politična ideologija ameriškega ljudstva. To ljudstvo smatra socializem in komunizem za importirano robo, ki se ne da prilagoditi ameriškim razmeram in "demokraciji", dasi mu gotove točke ugajajo. S socializmom hoče eksperimentirati od točke do točke, dočim zahtevamo marksisti ves program takoj. Iz tega sledi, da postaja politična orientacija v naprednih vrstah čimdalje bolj konfuzna. Socialisti in komunisti se nahajajo vsled tega v neprijetnem položaju. Z materijalom, ki je dostopen za marksistične nauke žonglirajo prej omenjene skupine in pa A. F. of L. pod pretvezo amerikanizma. Kaj sedaj? Logičen zaključek bi bil — ustanovitev Ameriške delavske stranke pod vodstvom marksističnega delavstva s sodelovanjem strokovnih uni, po angleškem vzorcu. V to gibanje bi nedvomno pritegnili ves napredni element, ki danes tava brez cilja in brez organizacije. Sicer pa to vprašanje ni novo — sproženo je bilo že na nestetih zborovanjih, ki se je pa zlasti vsled korumpiranih voditeljev A. F. of L. izjalovilo, vendar pa tudi tam trka na vrata vedno krepkeje. Delavski stranki je tekla zibelka v Angliji, kjer je ljudstvo psihološko v skladu z ameriškim. Socialisti si tudi tam niso mogli udrditi svojih pozicij, dokler niso s pomočjo strokovnih uni ustanovili Delavsko stranko (Labour Party), ki je avtomatično pritegnila k sebi vse napredno delavstvo. Po hudih notranjih bojih je očistila hišo smeti ala McDonald in danes trepetala pred njo ne-samo angleška, pač pa svetovna buržvazija. — Frank Cesen.

Izjava kluba št. 37

Milwaukee, Wis. — Na resnično trditev, ki jo širi v naši nasebini gotova stran, da dikтира klubu št. 37 in mu določa smernice ona oseba, izjavljamo spodaj podpisani sledeče:

Naš klub je del JSZ, pridružen socialistični stranki, katere je načelno proti vsaki diktaturi. Torej so in morajo biti sprejeti vsi zaključki našega kluba na sejah z večino glasov navzočega članstva.

Za klub št. 37 JSZ, Jakob Rožič, tajnik; Joe Vidmar, M. E. Sostarich, Ch. Podjavoršek, Leonard Alper.

Datumi priredb kluba št. 1 JSZ

Chicago, Ill. — Klub št. 1 ima prireditve v tej sezoni na sledeče dneve:

25. novembra (v nedeljo) koncert "Save" v dvorani ČSPS.
31. decembra Silvestrova zabava v dvorani SNPJ.
3. februarja 1935 (v nedeljo) dramska priredba v dvorani ČSPS.
10. marca (v nedeljo) prireditve v prid Proletarca v dvorani SNPJ.
14. aprila (v nedeljo) koncert "Save" v dvorani SNPJ.

PRISTOPAJTE K

SLOVENSKI NARODNI

PODPORNI JEDNOTI

NAROCITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Stane za celo leto \$6.00,

pol leta \$3.00

Ustanavljajte nova društva. Deset članov (ic) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:

2657 S. Lawndale Ave.
CHICAGO, ILL.

BARETINCIC & SON

Tel. 1475

POGREBNI ZAVOD

424 Broad Street

JOHNSTOWN, PA.

Dr. ANDREW FURLAN

DENTIST

Phone: Canal 9694

1858 W. CERMAK RD.

CHICAGO, ILL.

Office hours:

9-12 A. M.; 1-5 and 6-8 P. M.

Friday and Saturday all day

and evenings.

Waukegan office at

424-10th St., Tel. Ontario 7213

Mon., Tue., Wed. and Thu. till

noon. Sun. by appointment only

SUNSHINE — FRESH AIR AND GOOD PURE MILK
Balance Your Daily Diet With

Wencel's Dairy Products

GOOD PURE MILK
IT PROTECTS YOUR HEALTH

2380-82 BLUE ISLAND AVE. — Phone Monroe 3673

NAJVEČJA SLOVANSKA TISKARNA V AMERIKI

JE
NARODNA TISKARNA

2142-2150 BLUE ISLAND AVENUE

CHICAGO, ILL.

Mi tiskamo v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, poljskem, kakor tudi v angleškem in nemškem jeziku.

NAŠA POSEBNOST SO TISKOVINE ZA DRUŠTVA IN TRGOVCE

AKO ste prejeli Proletarca, ne da bi si ga sami naročili, je vam bil poslan, ali pa izročen po naročilu nekoga, ki želi, da ga prečitete in ako vam ugaja, da si ga naročite. Prečitajte to številko Proletarca pazno, in uvideli boste, da vam vaš prijatelj nudi list, ki je res vreden, da postanete njegov naročnik.

Andrew Vidrich:

DELAJSKI BOJI V TRSTU PRED TREMI DESETLETJI

(Nadaljevanje.)

V rahlem mrzlem dežju smo čakali dolge ure, kdaj prihrumi napovedana množica puntarjev, toda ni jih bilo. Že ko smo bili vsi premočeni in zmazani, se je mož spomnil na obsežno podstrešje, ki je bilo stično velikim dvoranam in iz katerega je bilo lahko opazovati, če se nam bi bližal "sovražnik". Poslali so nas pod to streho. S tega prostora je bil odprt pogled tudi v veliko plinarino, kjer so bile ogromne peči in pa stroji, okrog katerih se je leno sukal par delavcev. Enega teh sem vprašal, če ne dela več ljudi kot toliko, kot jih vidimo zdaj vojaki. Odgovoril mi je, da je vposlenih mnogo več, da pa niso prišli na delo zato, ker se nekam puntajo.

"Aha — stavkavkaz —" mi je šinilo v glavo.

In zaradi teh par ljudi smo bili mobilizirani, da jih varujemo!

Ze je nastajal večer, toda napovedanega napada na plinarino le ni bilo. V poznem mraku šele se je stotnik spomnil, da smo sicer "fasali" patrone, pozabili pa so nam pripraviti potrebno hrano. Ampak ni se domislil zaradi nas, pač pa, ker se je po njegovem prestatnem prvem strahu oglašil železodec in njegovi častniki so mu pritrdili, da se oni ne počutijo glede železodeca v takem stanju nič boljše kakor njihov poveljnik. Šli bi bili lahko po hrano preko ograje, ampak za oficirje bi bilo to nečastno, zlasti še, ker ne bi bili v javnih ulicah, ampak na prostem tovarniškem ozemlju. Tu so bila stanovanja izključno delavcev ter njihovih družin — pravi proletarski predel velikega mesta. Poleg tega so bile ob uri, ko so se častniki spomnili na hrano, prodajalne že zaprte in iz previdnosti tudi gostilne, ali pa morda iz simpatije do stavkarjev. Vojakom pač ni bilo znano, kakšne so naredbe, razen tistih, ki so se tikale nas. Eden oficirjev je prišel poizvedovati, ako kdo izmed nas pozna kakega trgovca, pri katerem bi mogli kupiti bodisi kruha in sira, ali kar bi že bilo za lačne ljudi.

Takoj sem se priglasi, da poznam mnogo ljudi v tem kraju, med njimi tudi nekaj trgovcev, in da sem pripravljen posredovati.

Kmalu so odbrali izmed nas šest mož in poročnika, ki je bil doma iz Postojne. Ukazali so nam iti s puškami. Poročnik se je pisal Pož. Z vojakov je obšel kot z enakovrednimi tovariši. Z vsakim se je rad pogovarjal v domačem jeziku. Vsi tedga je postal med nami zelo priljubljen. Stotnik mu je zabijeval, da naj v slučaju, ako nas demonstranti napadejo, uporabi vso silo proti njim. Nam pa je

ukazal izvršiti njegova povelja. Ko smo odšli na ulico proti trgu Sv. Jakoba, je Pož na vso moč zbijal šale na račun strahopetnosti svojih oficirskih kolegov. "Čemu vraga naj bome oprezni med tem ubogim ljudstvom, ki so po vrhu še naši ljudje? In pa neoboroženi!" Govoril je dalje: "Mislim, da se tem višjim ne bi bilo treba prav nič vznemirjati; strah pred tem zaslužnim ljudstvom in delavstvom vobče si bi lahko prihranili, če ga s svojimi pripravami za boj ne bi izživali in če bi vsaj deloma udovoljili njihovim pravičnim zahtevam. Ljudstvo bi postalo mirno in veselo."

Dospeli smo do male trgovine, katero je lastoval meni znani Slovenec Škočir. Bila je zaprta. Gospodarja smo uzrli v hiši za malim oknom. Pokličem ga po imenu. Spoznal me je in se silno prestrašil. Hitel je nam zagotavljati, da ni ničesar zakrivil. Očividno je domneval, da smo ga prišli aretirati. Pojasnil mu na kratko namen naše ekspedicije. Odprl je nam stranska vrata in se razveselil, ko je uvidel, da se mu ni bati naše čete. Še bolj pa ga je vzradostilo, ko mu je poročnik Pož sporočil našo željo v slovenskem jeziku. Priporočil sem mu, da je poročnik Pož njegov ožji rojak. Takoj je nam ogostil in zraven pa nas pogostil z vinom in prigrizkom. Dobra kupčija ga je razigrala in prinesel je nam še par buteljki vina. "Še pridite", je nas vabil, ko smo odšli.

Vso noč in še drugi dan smo bili na straži v plinarini, toda nikakega napada ni bilo. Vse je bilo mirno in tiho v tem kraju. Ob 2. popoldne sta nas nadomestili drugi stotniki, mi pa smo odkorakali nazaj v vojašnico, da dobimo nekoliko počitka in hrane. Med potjo smo opazili, da je v mestu res nekaj nered. Nekateri ulice so bile čisto prazne, v drugih pa so bile velike gručice ljudi, ki so jih preganjale vojaške patrulje iz kraja v kraj. Videli smo vojaštvo iz Gorice (47. pešpolk) in tudi 27. (kanarčke), ki je bil nameščen v Ljubljani. Ti so bili deloma že v akciji. Vendar tega dne, kolikor mi je znano, ni prišlo do kakega večjega incidenta.

Ko smo dospeli v vojašnico na svoj prostor, vidimo, da se po naših "krevetih" (posteljah) valjajo vojaki 27. pešpolka, ki so dospeli iz Ljubljane nekako opoldne. Zahtevali smo, da se naj umaknejo, česar niso hoteli storiti. Še bolj pa je nas spravilo v slabo voljo, ko smo izvedeli, da so nam pojedli tudi kosilo, ki je bilo pripravljeno za naš dohod. V zameno so našemu kuharju nametali svoje konzerve. To je naše fante silno razdražilo in bi prišlo do spopada, da ga niso preprečili

PODZEMSKA ŽELEZNICA V MOSKVI

Na vrhni sliki je vlak nove podzemne železnice v Moskvi, ki je bila pred par tedni otvorjena promet. Slika spodaj je edini košček podzemne železnice, ki jo ima v prometu Chicago. Speljana je pod kanalom v loopu na bližnji severni strani. — Od kar je Moskva spet glavno mesto Rusije, je njeno prebivalstvo zelo naraslo. Ulična transportna sredstva niso zadostovala, pa se je mestna uprava odločila zgraditi podzemno železnico, po zgledu New Yorka in nekaterih drugih mest. Ko so reporterje čikaških listov v Moskvi vprašali, kako to, da Chicago ne gre "z duhom časa naprej" in si zgradi dolgo obljubovano podzemno železnico, so si pomagali iz zadrege s trditvijo, da ima Chicago mnogo milijardov nadljudnih železnic in drugih prog, ki so speljane preko ulic in prevažajo dnevno deset tisoče potnikov.

oficirji obeh polkov, ki so prihajali med nas. Lahko si je misliti, kakšne bi bile posledice, če se bi spoprijeli. Četudi smo bili vsi člani iste armade, je bilo že od nekdaj ukoreninjeno nekako sovražstvo med slovenskimi polki (17., 47., 82. in 97.) do tega nemškega polka, ki je dobival svoje čete iz Grada. Končno so se nam umaknili ter si postavili šotore na vežbališču.

Ker je bil naš polk domač, je bil ta dan odpoklican iz službe, po mestu pa so bili razposlani oddelki dospelih zunanjih polkov in tudi domobranci.

To nesmiselno izzivanje je povzročilo, da so množice na ulicah postale besne vsled vojaških provokacij, vendar do streljanja ni prišlo. Policajev ni bilo opaziti nikjer, razen da se je kateri tiščal kake večje patrulje. Nekaterim je samo jermenje še viselo izpod bluze, bridke sabljice z nožnico vred pa ni bilo več. Šla je k vragu! Marsikateri je dobil tudi po hrbtu.

Okrog 8. ure zvečer smo bili zopet pozvani v službo. V olajšavo nam je bilo, da ni bilo treba ven z nahrbtniki. Naše od prejšnjega večera premočene cape se še niso posušile, ko smo spet morali ven na mrzli dež. Krožili smo do okrog 1. po polnoči po Corso stadionu, Agedotto in okolici, toda vsa ta previdnost oblasti je bila nepotrebna. Ljudstva ni bilo na ulicah. Povsod tod sta vladala tišina in mir.

Drugi dan nas niso nadlegovali do opoldne. Potem je bila naša stotinja poslana križariti po Piazza San Giovanni in okolici Sv. Anton Novega. Razdelili so nas v patrulje po 5 do 15 mož. Mešali smo se med množico in rabili pomirjevalno taktiko. Ljudi nismo gonili iz ulice v ulico ali jim zapirali pota.

V ulici St. Lazzaro je bil prebit tlak in plinska cev, da je plin gorel par metrov visoko, okrog pa se je gnetla množica in se grela, kajti bilo je mrzlo. Naša mala patrulja ni bila kos pritisku z vseh strani, da bi izolirala ta prostor. Kmalu smo dobili ojačanje, nato pa so odpoklicali vse nas iz tega kraja in nam dali nalog, da naj medpotoma, ko se vračamo k stotnji, iztiramo ljudi z velikih stopnic in fasade pročelja Sv. Antona. To delo je nam bilo zelo mučno, ker smo morali ljudi potiskati stran z bajoneti in puškami, obenem smo jih ugrigrali,

da naj ubogajo, kajti mi moramo izvrševati ukaz. Še danes sem prepričan, da so naše iskrene besede pri teh ljudeh več zalegle kakor pa bi bilo orožje. Ljudstvo je ubogalo in naloga je bila izvršena brez vsakega incidenta. Posebno je vplivalo na ljudstvo dejstvo, da so bile to patrulje domačega polka, v katerem je služilo mnogo bratov in sinov prebivalcev.

(Dalje prihodnjik.)

Priprave za demonstracijo brezposelnih

Chicago, Ill. — V soboto 24. novembra je dan brezposelnih, dan enotne fronte brezposelnih v Zedinjenih državah. V teku so priprave za demonstracije po vsej Ameriki.

Velikanski pohodi za delo in za zavarovanje proti brezposelnosti so organizirani za Chicago in upati je, da se pridružio tem pohodom vposleni in nevpisani delavci v ogromnem številu. Pri teh demonstracijah sodelujejo tudi bratske podporne organizacije in razne delavske unije.

V Chicago ste vabljeni vsi, brezposelni in zaposleni delavci, da se udeležite te demonstracije. Shajališče bo ob 10. dopoldne na 22. in Wentworth ter v Union parku (Ogden Ave. in Washington Blvd.). Na omenjenih krajih bodo govori, nato sledi pohod. Deputacija bo šla k županu in k relief komisiji, kjer bo predložila sledeče zahteve:

1. 30 ur dela na teden in sistem javnih del, kar bi zagotovilo zaslužek vsakemu, ki je pri volji delati za \$30 ali več na teden.

2. Pravico do organiziranja in kolektivnega pogajanja ter zavarovalnine v slučajih boleznih na vseh javnih delih.

3. Sprejetje postav za zavarovanje proti brezposelnosti (Lunden Bill).

4. Primerena podpora v denarju za one, ki ne morejo dobiti dela: 10 za posamezno osebo in za vsako nadaljnjo osebo v družini po \$4 več na teden.

5. Priznanje pritožbenega odbora v vseh uradih reliefa in javnih del.

Omenimo naj, da politične zastave in napisi v pohodu ne bodo dovoljeni, dovoljeno pa bo nositi napise, nanašajoče se na prej omenjene zahteve.

Podpora, ki so jo dobili brezposelni, je bila zelo majhna. Sedaj so se to zelo znižali in v načrtu imajo še nadaljna znižanja. Otroci brezposelnih delavcev že danes nimajo obleke, da bi šli v šolo, in beda je čimdalje večja.

Delavci! Vaša dolžnost je, da se udeležite demonstracij v soboto 24. novembra ter zahtevate vsaj mal del tega, česar ste po vsej pravici upravičeni! Amerika, najbogatejša dežela na svetu — kjer je vsega preveč zakaj stradati?!

Publičijski odbor slovenskega brezposelnega kluba št. 61, CWC:

Vinko Ločniškar,
Joseph Oblak,
John Sprohar.

Program priredbe druš. "V boj" št. 53 SNPJ

Cleveland, O. — Dne 11. novembra je poteklo 28 let po ustanovitvi društva "V Boj" št. 53 SNPJ v Collinwoodu, ki je bil takrat še občina zase, zdaj pa je že več let del Clevelanda.

V društvu je samo še eden izmed ustanovnih članov in še tega so razmere prisilile med pasivne.

Ustanovitelji tega društva so se lotili težkega dela, kajti v tisti dobi ni bilo lahko začeti društva s svobodomiselnimi principi. Toda so uspeli, ker so vztrajali.

Svojo 28-letnico bo to društvo praznovalo z veliko slavnostjo, ki jo priredi v nedeljo 25. novembra z izbranim sporedom. Govornika bosta Matt Petrovich in Otto Tekave. Vpripzornjena bo dramatična slika "Le počakaj, jaz rastem" (Ivan Jontez v Mladinskem listu avgusta 1933). Nastopita v nji Edward Slejko in Anton Zigmman. Režira L. Kaferle.

Pel bo ženski kvartet "Jadrana" (Ann Vodnal, Josephine Debelyak, Ann Revere in Anna Medic.) Sestri Jos. Rodica in Matilda Černe zapojeja v duetu. Antonette Simčić, Mary Ivanuš in Anthony Podobnik n-stopnijo v solospievih, vskaj v svoji točki. Josephine Turk in Viktorja Poljšak zapojeja v duetu. Poleg teh nastopi moški oktet "Jadrana". Z glasbenimi instrumenti nastopijo Dorothy Ferra, Anton Eppich, Vadnal trio (Antony, Valeria in Frank) ter Vera Milavec, ki bo spremljala razne točke na glasovir. Plesalka bo Edit Modic.

Po programu bo veselica v spodnji dvorani. Igral bo Barbičev orkester. Vstopnice v prodaji so po 35c in pri blagajni 40c. Pričetek ob 7. zvečer.

Pripravljalni odbor vabi občinstvo, da poseti to prireditev v čimvečjem številu.

Iz Wyominga

Diamondville. — Ko to pišem (dne 12. novembra) imamo tu še vedno indijansko poletje. Razmere so po starem. "Prosperiteta" je tolikšna, da delamo le tu in tam po malem.

Volitve so za nami in rezultat je "po starem". Namreč demokrati in republikanci se vrste v političnih službah, kot ponavadi. — Anton Tratnik.

Proletarci imajo veliko zalogo slovenskih in angleških knjig. Naročite si jih!

Priredbe v Chicagu

Chicago, Ill. — Klub št. 1 ima dramsko predstavo v nedeljo 3. februarja. Druš. "Nada" SNPJ priredi veselico 9. februarja. Klub št. 16 na north side si je določil za svojo prireditev soboto 16. februarja.

Ugrabljevanje je čezdalje bolj cvetoča obrt

Linčanja "kidnaparjev" v Californiji niso ostračila zločincev, ki se pečajo s to obrtjo. Niti ne aretiranje Hauptmanna, ki je obtožen ugrabitve in umora Lindbergovca otroka.

Letos je bilo aretiranih že precej "kidnaparjev" in obsojenih na težke kazni. Kljub temu se ugrabljanje množe. Na tej sliki je šestletna Dorothy Distelhurst, ki je bila meseca septembra ugrabljena blizu svoje doma v Nashvillu. Njeno truplo sta našla nekaj tednov pozneje dva črna v plidkem grobu pri neki šoli v Nashvillu, kjer sta pospravljala po dvorišču in vrtu.

Dorothy Distelhurst.

Bogataši so danes zelo v strahu zase in za člane svojih družin. Zločinci postajajo desperatni in ne mislijo na eventualnost, da lahko pridejo v pest justici. Odprava prohibicije je pripravila mnoge ob prejšnje dohodke, pa si poskušajo pomagati k denarju na ta najbolj riskiran način. Zato so mnogi s svojimi žrtvami tudi skrajno brutalni.

Časopisje vodi proti "obrti ugrabljevanja" veliko propagando, da podneti policijo in sodišča k večjim aktivnostim proti te vrste zločincem. Uspeh je ničev, kajti dokler ne bo družba odpravila vzrokov, bodo aretacije po storjenih zločinah edin rezultat.

Ugrabljenja so izpahek sedanje korumpirane družbe, ki temelji na načelu grafta in legaliziranih tatvin. Naravno, da taka družba producira tudi celo armado tatov, ki kradejo nelegalno. Goljufi in izkoriščevalci zgoraj producirajo tolovaže, švinderje in roparje spodaj.

Advokati so za čimbolj zamotano ustavo

V Illinoisu se velike skupine zelo prizadevajo za reforme v državni ustavi, ki je v konfliktih in za sedanjo dobo nepraktična. Advokatom je bil poslan cirkular z vprašanjem, ako so za revizijo. Izmed 4.209 advokatov v Illinoisu jih je samo 928 glasovali "za".

Izdatki reliefa v Ill.

Illinois Emergency Relief ima v svojem proračunu za november vsoto \$13.415.722, ki je skoro tretjino višja, kot pa je potrošil v pomoč brezposelnim v oktobru. Vzrok je naraščanje bede in brezposelnosti.

Noblova nagrada za literaturo Italijanu

Noblova nagrada za literaturo je bila letos podeljena italijanskemu pisatelju Luigiju Pirandello. Znaša vsoto \$41.318.

Igralnice v Chicagu

Dnevnik Daily News trdi, da je v Chicagu 7.500 igralnic, katere plačujejo policiji in politikom milijon dolarjev na mesec za protekcijo.

Delavčeve dividende

V Cincinnatiu, O., se je dogodila eksplozija v tovarni za milo. Trije delavci so bili ubiti in štirje nevarno obžgani.

Milwaukee Leader

Največji ameriški socialistični dnevnik. — Naročnina: \$6,00 na leto, \$3,00 za pol leta, \$1,50 za tri mesece.

Naslov: 540 W. Juneau Ave. MILWAUKEE, WIS.

OZDRAVIL OČETA REVMAITIZMA

J. F. KOTRICH, zobozdravnik, 334 Center St., soba 227 Chicago, Ill., poroča, da njegov oče, ki je trpel na revmatizma veliko let in je potrošil nad \$1.500 z zdravljenjem, je dobil predpis nekakega starega zdravila iz Dunaja, kateri je ustavil bolečine popolnoma. Ker pozna trpljenje, ki ga ta bolezen povzroča, Dr. Kotrich a veseljem pošlje predpis onim, ki trpe na revmatizmu in pišejo ponj. Nobenih stroškov in ne obveznosti.

PARK VIEW WET WASH LAUNDRY CO.

FRANK GRILL, predsednik

PRVA SLOVENSKA PRALNICA V CHICAGU

Naši vozniki pobirajo perilo po vsem mestu, Cleeru in Berwynu in dovažajo čistega na dom

TOCNA POSTREŽBA DELO JAMCENO

1727-1731 W. 21st STREET CHICAGO, ILL.

Telefoni: CANAL 7172-7173

Volitve v odbore JSZ

Dne 10. novembra so se pričele volitve v odbore JSZ in končajo 22. decembra. Tajniki klubov naj skrbijo, da dobe glasovnice vsi člani in da vsi glasujejo.

Kandidate v odbore so nominirali klubi JSZ v Chicagu, kakor določajo pravila. Srbski klub št. 20 nominira kandidate posebej, in sicer dva v eksekutivno in enega v nadzorni odbor JSZ.

Kandidati so navedeni po abecednem redu. V eksekutivno jih kandidira osem. Pet jih je treba izvoliti. Nihče naj torej ne glasuje za več kot pet. Kandidati v eksekutivno so:

ALEŠ FRANK
GODINA FILIP
GROSER LUKA
OVEN JOSKO
SAITZ JUSTIN
VIDER FRED A.
WIPOTNIK LUDVIK
ZAITZ FRANK

V nadzorni odbor JSZ kandidira pet članov. Dva izmed teh bosta izvoljena. Nihče naj ne glasuje za več kot dva. Kandi-

dati v nadzorni odbor JSZ so:

BOŽIČNIK ROK
GARDEN ANTON
GROSER JACOB
KOPACH JOHN
UDOVICH FRANK

V nadzorni odbor slovenske sekcije kandidirajo trije. Tri je treba izvoliti. Na glasovnici so:

ALICE ARTACH
HUJAN JOHN
ZAITZ ANGELA

V Prosvetni odsek JSZ kandidirajo štirje. Izvoljeni bodo trije. Glasujte ne več kot za tri. Kandidati so:

BERNIK PETER
JUGG MARY
MOLEK IVAN
RAK JOHN

Ob enem se vrše tudi volitve za tajnika JSZ in Prosvetne matice. Kandidate so nominirali klubi JSZ. Sprejel je kandidaturo Chas. Pogorelec, dose-danji tajnik.

Navodila članstvu glede tega glasovanja so v pismu, ki je bilo poslano klubom zaeno z glasovnicami.

Toilers Must Have A Class Party Of Their Own To Fight Capitalism

Political parties never represent all citizens. As long as society is divided into classes it is impossible for a party to represent everybody. Some parties pretend to represent all, or to serve the "nation" or the "average man" or the "forgotten man," but these are masks that conceal their real purposes.

Both the Democratic and Whig parties before the Civil War represented those who had capital invested in land and slaves. Both parties also had a faction, those who had capital invested in banks and industries. For this reason each of these parties had a Northern and a Southern faction which fought for the interests of the ruling class in its respective region. It was because both parties had these factions representing opposing interests that they were finally broken up in the election of 1860.

After the Civil War the Democrats for three decades were sympathetic with the farmers, but by 1896 their Eastern wing was controlled by politicians representing a large section of Eastern capitalists. As capitalism spread into the West the Democratic Party came more and more under the rule of invested capital. The Republican Party, utterly destroying capital invested in slaves, became the leading party of capitalist enterprise. It held the farmers of the West by sops and playing upon their prejudices as the "party of the Union".

The process of making the Democratic Party into a complete party of capitalism was largely accomplished in 1924, when it nominated a Wall Street man for President. Al Smith made the surrender final in 1928, when he announced that the last "issue" left to the Democrats, the tariff, was no longer a question between the two parties. The Democracy marched into the camp of the bankers and big industrial magnates with banners flying in that year, and since then

both parties have been loyal to the ruling class.

The working masses in all these years have been voting stock of these parties. Lacking education in the history of their class, under the influence of thousands of newspapers published by their enemies, and now for many years influenced by the radio, they have had their thinking coerced by their exploiters. Millions of votes have been delivered to the parties of their enemies in election after election and workers have reaped a fearful penalty for their folly.

Capitalist parties have two important tasks; they must ad-

minister power in the interests of the owners of big capital and at the same time induce the working masses to approve this course. This requires clever propaganda in every campaign. Thought must be muddled, for clear thinking by the masses means the end of capitalist politics.

The toilers must have a class party of their own to pit against the class parties of their enemies. That is why the Socialist Party is organized and maintained. It is the party of the ruined masses, of the toilers who must use their voting power for themselves.

—The New Leader.

IS SOCIALISM A WOMAN'S CONCERN?

Take notice at your next Branch meeting of the number of women members present. That done, take notice of the number participating in the discussion. How many are elected to serve on committees? Now watch after the meeting. A social has been planned. This time, make note how many women are in the kitchen and engaged in serving. Have we, after all, not lived down the idea that "woman's place is in the kitchen?"

Why is it that Socialism has failed, in so many instances, to reach out and attract the average woman? Is there nothing in its principles to be of value or interest her?

What have women gained or expect to gain from the NRA? Who spends most of the family income? Who has the final care and responsibility of the child and his training? What are business women gaining from the New Deal?

A truthful answer to any of these questions should be sufficient to show the necessity of a knowledge of Socialism to women. If such be the case, why

are they not more active?

A woman's committee consisting of two members from each of the Chicago locals has been formed to increase and promote local propaganda and activity. What have other cities and Branches done in this respect? We need your suggestions and advice. Perhaps a column in the official organ would be of interest. Perhaps a literary group or a child welfare study club or a current events club would furnish the necessary stimuli. Perhaps bunco parties, or bridge clubs, or afternoon teas would be the medium for the introduction of a Socialist speaker.

Women members should attend Branch meetings and express their opinions as to what would be of benefit and interest to them. Why not, in the discussion period, have a women speaker for the program?

Women members, take it upon yourselves to attract non-members. For a steady progress towards Socialism, we need the combined forces of men, women, and children.

Mary Jugg.

YES, INDEED THEY DON'T LIKE IT

Government aid for housing would be a very bad thing indeed; all right-minded people should vigorously oppose it.

And as for public housing; the erection of houses by cities, and renting them to the people at cost—why, the mind reels at such a terrible prospect. It would be tantamount to a "dole," and nobody wants to get a dole, does one?

And who says this? Why, none other than Mr. Joseph P. Day, New York's biggest real estate auctioneer and one of the largest real estate operators of the metropolitan district.

And why wouldn't he be opposed to placing decent, clean and adequate housing at the disposal of all useful people without compelling them to pay tribute to profit-takers and real estate gamblers? But why should anybody feel the way he does about it, except those profit-takers and gamblers themselves?—The New Leader.

Under capitalism the roll of honor is a bank roll.

SO EASILY SATISFIED

Mr. Roosevelt and his so-called new deal are still going strong, as proved by the election November 6. He does not even lose seats in the lower house of congress, as expected, and he gains some in the senate, and otherwise he had things mostly his own way in the election.

The people are so easily satisfied. He has been giving them a few crumbs. It appears that a few dribbles of charity and a few dribbles of jobs make them feel so grateful that they entirely forget to ask for what they should have — good jobs and good incomes.

The president has been headed toward the right, consulting with bankers and other big

business men, and making addresses which appease them and let them know that he stands for the continuance of the system whereby they roll in wealth while the masses roll in poverty.

This tendency will no doubt be accentuated now, since it has been approved by the very millions who roll in poverty.

Well, this is a measure of political democracy, and it is to be preferred to any sort of dictatorship. It is only one incident in the long history of the human race. It takes time for people to learn—but they do learn, in the long run. It is much the better way for them to make mistakes, and to be free to make mistakes and to express themselves without going to jail or execution for saying what they think, than to live under a despotism that kills every human trait which makes for upward growth. Diametrically as we differ with the masses in the way they cast their votes in this election, we can make this comment with perfect honesty. We shall go on educating them so that they will know better at some future election.

In the meanwhile, they will continue to get what they vote for. They always get what they vote for, although they very often kick when they get it, not

seeming to know that they voted for it. They voted for the depression. They voted to be out of employment and to have their wages cut if they had jobs. They voted to have dribbles of charity and dribbles of jobs handed to them. They have now voted for a continuance of these conditions; and, in addition, they have voted to have the administration play up to big business and trench it in its special privilege to use the system for the purpose of enriching the few and impoverishing the many.

They missed a golden opportunity. But whenever they learn their mistake, and get tired lying in this bed of nettles which they have made for themselves, they can at least petition for a change.

Of course we appreciate the Socialist victories in Milwaukee and Bridgeport, and the large Socialist vote in the state of Wisconsin.

The main reason why not more Socialists were elected in the Milwaukee area and elsewhere is that The Milwaukee Leader and other Socialist publications does not reach the majority of the population. Give them the majority as subscribers and they will deliver the votes.

The Milwaukee Leader.

SAVA'S CONCERT SUNDAY NOV. 25 AT ČSPS HALL

Sunday, November 25, Socialist singing society Sava of Chicago will sponsor its annual concert at the ČSPS Hall. The singers, approximately 45 in number, have been hard at work rehearsing a well selected program under the direction of Mr. and Mrs. Muha.

The program will be one of the finest, if not the best Sava has ever presented. In addition to classical, labor and folks songs, a juvenile chorus of about 40 singers will appear for the first time in Chicago on Sava's program. Their numbers which you will hear will be a real treat. The quartet (Louis Zele, Vinko Zagar, Anton Gardien and Anton Medved) will sing several new selections. A duet by Louis Zele and Vinko Zagar and a solo by Anton Medved are added numbers on the program. Including the variety selection of songs by the entire chorus, this program is well worth its price of 40c to all who appreciate cultural work. But that is not all.

The second part of our program presents a short one act operetta. The scene takes place in a village where a bazaar is about to be held. Peasants and villagers assemble here to bargain their wares with prospective buyers. In Reza's household, a widow, comes Jernac, a rough cattle buyer. He is a rich old bachelor seeking the hand of some sweet girl to become his wife. Reza, who is heavily in debt on the property she owns, has a daughter Minka, that has won the heart of Jernac. He bargains with Reza for Minka's love and is willing to pay off the mortgage if she marries him. Minka despises him, but being persuaded by her mother, she

consents to marry Jernac in order to save the property.

As Jernac leaves for the market place, Janko appears. Nine years ago he left this village and became a successful chauffeur and owner of an automobile. He is Minka's childhood pal and together they again talk about the past happy events. Janko asks her to marry him. "It's too late. I've been sold," is her answer and begins to reveal the hardships she and her mother had to encounter during his absence. Now she has promised to marry Jernac, a man she hates, to save themselves from being evicted. Janko listens for a while and then makes a proposition to her. She agrees and promises to wait. Janko dashes out.

The race is now on between Jernac and Janko. Whoever produces the cash first shall marry Minka. But it's Jernac that comes back first and as he begins to count out the money, Cene, a stuttering young lad comes running in to tell his master that something has happened on the market place. They both dash out and how it all ends you will see Sunday. All of the participants in this operetta appear with solos, duets and it is climaxed by the entire chorus in a very colorful fashion.

The admission is only 40 cents. This price is very reasonable considering that most lodges charge the same price for a dance only. Here we have a program with dancing in the evening, all included for 40c. Johnny Kochevar's orchestra will supply the music. Come out and enjoy yourselves Sunday, November 25 at Sava's concert. — John Rak, Chicago.

MARCH OF EVENTS

Cleveland, O. — The unique program "A Night in Slovenia", sponsored by the Detroit members of Socialist branch 114 and its English Section was carried out as follows: The hall was decorated with vari-colored streamers and all those that attended were garbed in Slovene habits. The musicians also masqueraded in like fashion and rendered music which was suitable for such an occasion, namely polkas. Five Clevelanders, Betty Bogatay, Louis Jartz, John Vehar, Frank Kerzisenek and Rosa Sumrada motored to Detroit to participate in the affair. We must give the Detroiters credit for staging such a novel affair and may we add, it was a success. We set out to paint the town red and ended up raiding ice boxes—Imagine eating bananas at five in the morning. We thank the Detroiters for their kind hospitality they gave us while we were in their "fair city". Here's hoping that they remember we have a date in Cleveland for Thanksgiving Day.

Last week in our synopsis on "The Bartered Bride" we left off where Jenik was denounced for his infidelity to Marenka. In the next act we find that the village square now is teeming with unusual activities. A comedians troupe is parading through the village, announcing its hilarious comedy with Esmeralda, a real Indian and a live ferocious American grizzly. In true circus fashion the troupe gives a brief demonstration and Vasek is fascinated by the vivacious Esmeralda. When the Indian reveals that "Franta" (who plays the role of the live bear) is heavy with drink and cannot budge, a real problem presents itself. The tempting Esmeralda prevails upon Vasek to appear in the "bear skin" during the performance, and all is well again.

The conference is interrupted by the appearance of Vasek's parents and Kecal anxious to settle the marriage agreement. Vasek, still under the influence of Marenka's threats, refuses to sign. His obstinacy is

matched by Marenka's refusal to believe that Jenik has sold her for three hundred guilders, and the scene is alive with temperamental argumentation. At length, Vasek recognizes Marenka, the girl who dissuaded him from marriage, further complicating matters. With the melodious intreating sextette, "Think Again, Marenka, Think Again!" voicing the final admonition, the group leaves Marenka.

Sorely embittered by her lover's supposed deceit, Marenka refuses to listen to Jenik, who is denying her accusations and Kecal takes advantage of their quarrel. To climax all, Jenik promises to aid the scheming matchmaker, and Marenka still unaware that Jenik is Minka's son, is dumbfounded with grief. Kecal, exultant with success, leaves to assemble the parents and villagers. Marenka, in revengeful spirit, announces that she will consent to her parent's wishes. At the crucial moment Jenik is recognized by his father and step-mother, and when he proclaims himself Minka's son, Marenka first realizes that he had outwitted Kecal, the boastful matchmaker, who now becomes the butt of hilarious ridicule. The merriment increases when Vasek, still wearing the circus bear skin rushes upon the stage. Finally, the parents give their blessings to Jenik and Marenka, the chorus singing its approval with "A Good Intent Met With Success".

Judge for yourself whether or not the synopsis of Smetana's "Bartered Bride", which has been published in three weekly installments, is enough inducement to have you attend Zarja's concert. If so, come to the S. N. D. on St. Clair Ave., at 2:30 P. M., Nov. 29th (Thanksgiving Day). Come, we urge you all to make merry with us. Witness this light comic opera and then participate in the dance which will follow. Krabec's orchestra will furnish the music for the evening revelry, whereas the Cleveland Symphony Orchestra will accompany the cast of 150 singers participating in the afternoon performance. R. Sumrada and B. Bogatay.

STILL PAYING TRIBUTE

What a lot of dynamite there is in the figures recently released on the salary Samuel Insull, the deposed utility magnate, received in 1930, 1931 and 1932. His salaries totaled over 500,000 annually without dividends according to these figures. For instance, he took \$75,000 a year from the Commonwealth Edison Co., its subsidiary and the Peoples Gas Light and Coke Co., total \$225,000, from these three alone. I tried to figure out how many people had to pay their bills in order to pay smiling Sam. Figuring on a basis of 20% net profit on each bill 225,000 families had to pay practically two months bills just to pay Sam Insull's salary. Now, 225,000 families would make a big city, larger than Cleveland, Ohio. If Insull was the only worst which sucked the life blood of the nation it wouldn't be so bad. Hundreds of others under Insull drew great wads of dough for doing precisely the same reason as Insull, because they were directors. How many millions more Insull received in dividends is not told. But it must have been many. And, he defies the prosecution. He dares to say that he would do it again. Well, all one can say is that people knowing all this and still tolerating it, deserve nothing better than to be in a depression.

We Socialists should use these figures and light the dynamite that's in them just as we should blast away at the clericals for allowing Archbishop Mundelein to testify in behalf of the racketeering, swindling utility magnate. Nor is the catholic archbishop the only religious leader to put in a word for Insull, for graft, for this daylight robbery of the working class. There is Bishop Stewart of the Episcopals that aligned himself with the crooked money-maniacs. This alignment of religious leaders with the workmen's arch enemy should be enough for the workers to quit supporting these corruptionists for, both Mundelein and Stewart because of their testimony become definitely a part of the racketeers and corruptionists. If we could only awaken the sleeping minds of the devoted religionists. If we only could get them to see the day of justice and righteousness from the exploitation of even their leaders. But not until a revolutionary government gets control, one which would impose rules, as in Mexico, can we ever hope of dividing religion from graft, religion from exploitation.

The Progressive Miner Journal of the PMA comments on the various political parties in Illinois and sarcastically blunders at the Socialist Party. It's about time that some of the PMA's are put in their place and learn something that they never wanted to acknowledge. The Socialists alone collected food, clothing and money and give it to the Progressives to help them in their struggle. No other political party has done as

much. No, neither the democrats, republicans or any others. And what did the Progressives do to show their appreciation? They helped elect Henry Horner, the democrat, governor. Yes, we gave the Progressives a lot of support thinking they would become a good, honest and clean worker's union. But they didn't. Yet, we can say that the Progressives should have the least say against the Socialists for everywhere they received every assistance while the Socialist Party got nothing out of the Progressives but slander.

We must ask our comrades to be sure and hear Dr. Julius Deutsch Wed., Nov. 21, at the Orchestra Hall. We'll also hear an organ recital. Julius Deutsch arrives Wed. at 8 A. M., at the Polk Street Station. All who can should go down and greet him.

And that Unemployed Demonstration is Saturday. We have a good Slovene local of the unemployed. They voted to join the parade en masse. We want and need everyone who can come, in the parade. Meet at Union Park, Ogden and Randolph 10 A. M. We should have a good turnout.

Organization Meetings called

TO ALL MEMBERS OF THE SOCIALIST PARTY:

By authority of the National Executive Committee, the Organization Committee hereby requests a mobilization of the entire Socialist Party membership on Sunday afternoon December 16.

All local secretaries and executive committees are requested to proceed at once to arrange local meetings for that date.

All Party members are requested to permit nothing to interfere with their attendance.

The National Executive Committee will transmit a special message of the utmost importance, for Party members only, for that occasion. The greatest organization drive in the history of the Party will be launched. Specific and detailed directions will be sent to local secretaries shortly.

The workers and farmers of America are moving to the left. The sensational sweep in Bridgeport, the impressive victories in Reading and Milwaukee, and the increased vote in many other localities foreshadow great Socialist victories in 1936. In the face of our great opportunity we expect every Socialist to give his time and energy without stint in the critical days ahead.

All out on December 16! Chairman, Organization Committee, DANIEL W. HOAN

A man went up to Jericho and fell among thieves. The American people stayed at home and did ditto.